

Tjänsteskrivelse

2022-11-07

Diarienummer: 22SON94

Handläggare:

Karina Zettlin Lindholm
026-17 94 96
karina.zettlin_lindholm@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnden

Avtalsuppföljning av konsulentstödda familjehem inom individ- och familjeomsorg 2021 med utblick 2022

Sammanfattning av ärendet

Avtalsuppföljning av utförare med ramavtal för konsulentstödda familjehem har genomförts för 2021 med utblick 2022. Tio (10) ramavtal finns tecknade.

Konsulentstödda jour- och familjehem innebär att utföraren rekryterar, utbildar, stödjer och handleder familjehem.

Kvalitetsberättelser och övriga underlag har inkommit, i enlighet med förfrågan från åtta (8) av tio (10) utförare med ramavtal. De som inte lämnat in, anger att de inte blivit nyttjade av beställaren och överväger att avsluta avtalet med Gävle kommun.

I Socialstyrelsens rekommendationer framgår att regelbundet stöd och kvalificerad handledning är en avgörande faktor för välfungerande familjehemsvård.

Resultaten visar att utförarna uppfyller i stort sett kraven enligt ramavtal, med utgångspunkt från inlämnade uppgifter. En låg nyttjandegrad medför att vissa svar inte kan lämnas, som t ex samarbetet med beställaren och följsamhet av olika rutiner.

Kompetensen hos konsulenterna är främst socionomer med minst 5 års erfarenhet och följer gällande ramavtal. Merparten har fortbildning inom handledning samt övrig relevant metodik. Omfattningen av fortbildning framgår i mindre grad.

Barnkonventionens intentioner tillgodoses genom att samtliga utförare uppger att de med olika metoder genomför rekrytering av familjehem, ger utbildning, utför matchning, regelbundet stöd och handledning samt följer upp placeringarna.

Den vanligast förekommande metoder som anges, utgår från Socialstyrelsens rekommendationer, vid rekrytering av familjehem: intervju enligt "Nya Kälvesten" och för familjehemsutbildning: "ett hem att växa i". För matchning, handledning samt uppföljning redovisas olika arbetssätt.

Samarbetet mellan beställare/uppdragsgivare och utförare utgår från barnperspektivet, där matchning framtagande av vårdplan/genomförandeplan och sammanbrottsanalys lyfts fram som viktiga delar i en placering. De beställande enheterna/uppdragsgivarna har generellt synpunkter på utförarens tillgänglighet vid förfrågningar och ser det som ett förbättringsområde.

Pandemin anses ha gett ändrade förutsättningar, eftersom fysiska besök i familjehemmen inte kunnat genomföras i önskvärd utsträckning.

Samtliga har aktuella tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg – IVO. Inga tillsyner av IVO har genomförts under granskningsperioden.

Tillstånden omfattar cirka 10 familjehem/konsulent. I avtalen med beställaren är taket betydligt lägre, mellan 2-6 familjehem/konsulent. Av de utförare som nyttjats överensstämmer antalet med kraven i avtalen.

Ansvarsförsäkringar finns för medarbetarna och vissa uppger att det också omfattar de placerade barnen i familjehemmen, vilket även regleras i avtalen mellan beställaren och utföraren. Fem (5) av åtta (8) utförare har kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor för medarbetarna.

Genomförd ekonomisk uppföljning visar god kreditvärdighet för samtliga utförare.

Bakgrund

Jour- och familjehem som ger konsulentstöd

Konsulentstödda jour- och familjehem innebär att utföraren rekryterar, utbildar, stödjer och handleder familjehem.

Tillståndsplikt¹ gäller för den verksamhet som har till uppgift att både föreslå till Socialnämnden jour- och familjehem och ge stöd och handledning till dessa. En verksamhet som enbart utför en av uppgifterna omfattas inte av tillståndsplikt.

¹ Tillståndsplikt enligt Inspektionen för vård och omsorg IVO.

Tillståndsplikten för verksamheterna fråntar inte Socialnämnden ansvaret för utredning av familje- eller jourhemmet och beslut om placeringar.

Det finns cirka 300 konsulentstödda familjehem i Sverige med tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg- IVO. Ett 20-tal verksamheter är certifierade av i Riksföreningen för förstärkt familjehemsvård -RFF, som har i syfte att stödja, utveckla och kvalitetssäkra verksamheten.

Inom Valfärd Gävles socialtjänst finns jour- och familjehemsverksamhet och som komplement finns externa utförare som bedriver konsulentstödda jour- och familjehem.

Ramavtal är framtagna efter genomgången upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Myndighetskontorets rekryterings- och familjehemsenhet gör avrop från avtalen när behov finns, dvs inga volymgarantier ges till utförarna. Avtalstiden är högst fyra år, 2021-02-01 – 2025-01-31.

I denna rapport redovisas inte rekryterings- och familjehemsenhetens egna verksamheter.

Familjehemsverksamhet inom socialtjänst

Det tredelade föräldraskapet

Barn och unga som behöver vård utanför det egna hemmet kan efter beslut av Socialnämnden få bo i jour- eller familjehem. Placeringens målsättning är att det ska vara tryggt, säkert och tillgodose barnets eller den unges specifika behov av stöd och hjälp.

Målgrupp är barn och unga som vårdas stadigvarande i samhällsvård efter beslut i Socialnämndens myndighetsutskott eller i förvaltningsdomstol. Vården och omsorgen ska ha inletts innan barnet fyllt 18 år.

Konsulentverksamhetens åtagande är främst på uppdrag av Socialnämnden, att ge dokumenterat stöd åt den placerade individen/familjen. Det kan avse insatser som faller inom socialtjänstens område eller som andra huvudmän har ansvar för, till exempel en psykiatrisk eller psykologisk utredning eller behandling. Utifrån beställarens ramavtal framgår särskilt att konsumenten ska vara socionom och ha minst 5 års dokumenterad erfarenhet inom området samt ha specifik kompetens inom vedertagen metodik.

Upphandlade ramavtal

1. Consillium AB
2. Bergslagsgårdar Stiftelse
3. Victoria behandlingscenter AB
4. Familjehem Norr AB
5. Patia AB
6. Lejongruppen AB
7. Familjehemsguiden AB
8. Socionomgruppen AB
9. Plusset Jour- och familjehem AB
10. GK- utbildning AB

Genomförande

Samtliga utförare med ramavtal har ingått i uppföljningen och frågor har ställts med utgångspunkt i de krav som ställs i avtalen gällande det systematiska kvalitetsarbetet med utgångspunkt enligt SOSFS 2011:9, se nedan:

- Kvalitet
 - Giltigt tillstånd från IVO
 - Uppföljning av tillsynsmyndighet IVO eller annan myndighet
 - Oönskade händelser i form av klagomål, avvikelser, Lex Sarah samt förbättringsarbeten
 - Kvalitetsundersökningar
- Rutiner
 - Värdegrundsarbete inkluderat barnets delaktighet
 - Nätverket
 - Antidiskriminering och kränkande behandling
 - Hot och våld
 - Riskanalys och säkerhetsarbete samt krishantering
 - Vårdnadsöverflytt
- Klienter
 - Antalet klienter
 - Antalet sammanbrott/oplanerad frånvaro
- Kompetens
 - Har aktuella familjehem genomgått grundutbildning enligt
 - Socialstyrelsens riktlinjer?

- Ange antalet konsulenter, deras kompetens utifrån akademisk utbildning, erfarenhet (minst 5 år) samt fortbildning i vedertagen metodik inom området, t ex BBIC eller annat
 - Ange antalet familjehem/konsulent
 - Ange hur konsulentens stöd till familjehemmet är utformat
 - Ange eventuella underleverantörer, t ex psykosocial kompetens
 - Rutin kring fortlöpande registerkontroll av familjehem
- Samarbete med beställaren
 - Samarbetet med beställaren, frekvens och innehåll för uppföljning
 - Används strukturerad dokumentation enligt BBIC vid redovisning av resultat?
 - Hur följs kravställd hälsoundersökningen upp för placerat barn?
 - Övrigt
 - Aktuella försäkringar och/eller kollektivavtal

Beställaren har även granskat nyttjandet av avtalen samt kreditvärdigheten hos utföraren. Kreditvärdighet baseras på Upplysningscentralens riskprognosbedömning genom "trafikljusmodellen" röd, gul och grön.

Resultat

Kvalitetsberättelser och övriga underlag har inkommit, i enlighet med förfrågan från samtliga utförare, utom två (2) som överväger att avsluta avtalen med Gävle kommun på grund av låg nyttjandegrad. Respektive avtalsuppföljning finns tillgängliga i sin helhet i Sektor Vårldens diarium. Även ett detaljerat arbetsmaterial har lämnats till Myndighetskontorets beställande enheter.

Nedan redovisas ett sammanfattande resultat. Den beställande enheten/beställaren i de flesta fall kommunens rekryterings- och familjehemsenhet, familjehemmen och företaget för utföraren.

Granskningsperioden är 2021-01-01 - 2021-12-31 med utblick 2022.

Kvalitet

Samtliga utförare har giltiga tillstånd från IVO. Tillstånden omfattar cirka 10 familjehem/konsulent. I avtalen med beställaren är taket betydligt lägre, mellan 3-6 familjehem/konsulent. För de utförare som beställaren hittills har anlitat, arbetar de enligt avtalen. Ingen av utförarna anger att de haft tillsyn från tillsynsmyndigheten, IVO. Samtliga redovisar någon slags systematiskt kvalitetsarbete genom att arbeta med verksamhetens processer och rutiner samt förbättringsarbeten. Önskade händelser i form av avvikelser, klagomål och utredningar anges främst gälla sammanbrott, dvs att klienterna avslutat sin placering innan avtalad tid. Skälen till de oönskade händelserna kan vara att matchningen inte fungerat, hot och våldssituationer och att familjehemmet inte uppnått de krav som förväntas, såväl för klienten som för utföraren, t ex synpunkter på regelverket i familjen, eller anmärkningar i registerkontrollen av familjehemmet. När oönskade händelser har inträffat uppges att kommunikation skett med den beställande enheten. Merparten genomför någon slags kvalitetsundersökning efter avslutat uppdrag, dvs att de tillfrågar såväl beställaren som familjehemmen och i vissa fall den enskilda klienten, hur den upplevda placeringen varit. Vissa anger att det är låg svarsfrekvens från såväl familjehemmen som beställaren.

Samtliga uppges att de har rutiner för förfrågningar från uppdragsgivaren och merparten beskriver att det sker omgående eller enligt överenskommelse mellan parterna. De beställande enheterna har dock generellt, synpunkter på utförarens tillgänglighet och ser det som ett förbättringsområde.

Rutiner

I avtalsuppföljningen efterfrågades specifika rutiner för det konsulentstödda familjehemmet och merparten angav att de arbetade utifrån efterfrågade rutiner. För vårdnadsöverflytt och hälsoundersökning beskrev flera att de främst utgick från den beställande enhetens vård/genomförandeplan.

Kompetens och verksamhet

Konsulenternas kompetens är främst socionomer med minst 5 års erfarenhet. De flesta uppges att de även har fortbildning i vedertagen metodik t ex någon form av handledning, BBIC och rekrytering och utbildning av familjehem. Kompetensen som handledare beskrivs på olika sätt men en återkommande handledarutbildning är via Ersta Sköndahl 7,5-45 hp. Samtliga konsulenter har även tillgång till egen handledning.

En utförare uppges att verksamheten är certifierade enligt Riksförbundet för förstärkt familjehemsvård (RFF) med årliga kontroller av ledningsprocesser– ekonomisk

säkerhet, ledning och styrning, kärnprocesser– god kvalitet och säkerhet för verksamheten och familjehemmen samt stödprocesser– god kompetens.

Rekryteringsprocessen av familjehemmen föregås av en utredning. Intervjuredskapet "Nya Kälvesten" anges ofta som metod. Samtliga anger att de utför återkommande registerkontroller på familjehemmen samt medarbetare.

Vid godkännandet av familjehemmen uppges krav på att samtliga ska genomgå en grundutbildning, vanligast är Socialstyrelsens rekommenderade utbildning "ett hem att växa i". Utbildningen anges pågå löpande. Flertalet beskriver att de även erbjuder olika fortbildningar till familjehemmen.

Konsulentens stöd till familjehemmet är oftast utformat med en matchning och regelbunden handledning. Vissa uttrycker tydligt barnets delaktighet och någon anger att stödet främst är riktat till omsorgspersonerna kring barnet/klienten. Alla beskriver att pandemin begränsat handledningen eftersom fysiska besök i familjehemmen är att föredra. De har dock utvecklat alternativ med digital kommunikation.

Samarbete med beställaren

Utförarna redogör för en frekvent uppföljning av såväl familjehemmen som från beställaren, där frekvenserna är högre i början av en placering och avtar eftersom. Samtliga uppger att de använder en strukturerad modell för dokumentation enligt BBIC i sin dokumentation. Det framkommer att familjehemmen och beställaren ibland efterfrågar psykosocial kompetens och några utförare redovisar sådan kompetens.

Övrigt

Samtliga anger någon slags ansvarsförsäkring för såväl medarbetare men även i vissa fall, för de placerade barnen, vilket även finns överenskommet i respektive ramavtal, att beställare ombesörjer självrisker i familjehemmens försäkringar. Fem (5) av åtta (8) utförare har kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor för medarbetarna.

Kreditvärdighet baseras på Upplysningscentralens riskprognosbedömning genom "trafikljusmodellen" röd, gul och grön. Samtliga har en god kreditvärdighet enligt aktuella uppgifter. För Stiftelsen Bergslagsgårdar har en ekonomisk redovisning inhämtats som visar på ekonomi i balans.

Nyttjande 2021 med utblick 2022

Här nedan presenteras nyttjande och kostnader för externa utförare med och utan ramavtal.

2021

Konsulentstödda jour- och familjehem	Personer	Kostnad mkr
17	34	12 410

2022 (delår)

Konsulentstödda jour- och familjehem	Personer	Kostnad mkr
16	29	11 034

Externa konsulentstödda familjehem, avser klienter med mera omfattande behov av stöd, vård och omsorg. För helåret 2021 var 34 klienter placerade via externa konsulentstödda familjehem och 196 via egenregins familjehem. För delår 2022 (jan-aug) är fördelningen 29 och 167. Ersättningen till externa utförare är indelad i tre (3) nivåer och enligt uppgift används främst nivå 3, vilket för närvarande är 2 240 sek/dygn.

Ställningstagande om gällande ramavtal

Två (2) av tio (10) ramavtal har främst nyttjats för ~7 av 34 klienter, vilket är en låg avtalstrohet. De skäl som anges från de beställande enheterna är att behoven sällan överensstämmer med tillgängliga externa konsulentstödda familjehem.

Nuvarande avtal gäller t o m 2024-01-31 med möjlighet till ett års förlängning (2025-01-31). Ställningstagande bör göras under våren 2023 om hantering av gällande avtal för att tillgodose de beställande enheternas behov.

Karina Zettlin Lindholm

Upphandlingscontroller

Välfärd Gävle